

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Ε'

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑ 1978

24. Η ΣΗΜΑΙΑ

Πάντα κι ὅπου σ' ἀντικρίζω
μέ λαχτάρα σταματῶ
καί περήφανα δακρύζω,
ταπεινά σέ χαιρετῶ.

Δόξα ἀθάνατη στολίζει
κάθε θεία σου πτυχῆ
καί μαζί σου φτερουγίζει
τῆς πατρίδας ἡ ψυχῆ.

Ὅταν ξάφνου σέ χαιδεύει
τ' ἀγεράκι τ' ἀλαφρό,
μοιάζεις κύμα, πού σαλεύει
μέ χιονόλευκον ἀφρό.

Κι ὁ Σταυρός, πού λαμπυρίζει
στήν ψηλῆ σου κορυφή,
εἶν' ὁ φάρος, πού φωτίζει
μιάν ἐλπίδα μας κρυφή.

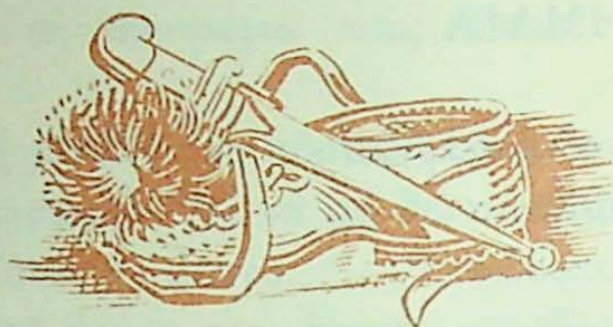
Σέ θωρῶ κι ἀναθαρρεύω
καί τά χέρια μου χτυπῶ,
σάν ἀγία σέ λατρεύω,
σάν μητέρα σ' ἀγαπῶ.

Κι ἀπ' τά στήθη μου ἀνεβαίνει
μιὰ χαρούμενη φωνή:
Νά 'σαι πάντα δοξασμένη,
ὦ Σημαία γαλανή!

«Τά πρῶτα βήματα»

Ἰωάννης Πολέμης

25. ΤΗΣ ΚΛΕΦΤΟΥΡΙΑΣ ΤΑ ΒΑΣΑΝΑ

Παιδιά μ', σάν θέτε λεβεντιά και κλέφτες νά γενεῖτε,
ἐμένα νά ρωτήσετε νά σᾶς τά μολογήσω
τῆς κλεφτουριάς τά βάσανα και τῶν κλεφτῶν τά ντέρτια.
Μαύρη ζωὴ πού κάνομεν ἐμεῖς οἱ μαῦροι κλέφτες!
Ποτέ μας δέν ἀλλάζουμε και δέν ἀσπροφορᾶμε,
ὀλημερίς στόν πόλεμο, τῆ νύχτα καραούλι.*
Δώδεκα χρόνους ἔκαμα στούς κλέφτες καπετάνιος.
Ζεστό ψωμί δέν ἔφαγα, δέν πλάγιασα σέ στρῶμα,
τόν ὕπνο δέν ἐχόρτασα, καθώς κοιμᾶται ὁ κόσμος.
Τό χέρι μου προσκέφαλο και τό σπαθί μου στρῶμα.

Δημοτικό

* Καραούλι = Σχοπιά, βάρδια, παρατηρητήριο

26. Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΦΥΛΗΣ

Σάν ἄρχισε νά τρανεύει τ' ἀγόρι της, ἡ κυρα - Μαρίνα τοῦ τά 'πε καί τά ξανάπε ὅλα τοῦτα τά πένθη τῆς φαμίλιας, πού τήν ὀρφάνεφε καί τή μαυροφόρεσε ἡ θάλασσα μέ τόσον ἀλύπητο κατατρεγμό.

—'Αντρέα, ἐσύ δέ θά πατήσεις ποτέ σου καραβοσάνιδο, ἄν μ' ἀγαπᾶς. Εἶναι τό πιό ἄπιστο πράγμα ἡ θάλασσα, ἀγόρι μου...

Ἄντρεας τῆς χάιδευε πάντα τό ἀδύνατο χέρι, κουνούσε τό κεφάλι χωρίς νά μιλά καί χαμήλωνε τά μάτια. Καί πάντα συλλογίζότανε τή θάλασσα.

Τοῦ μιλοῦσε κι αὐτή μέ τή δική της γλώσσα, μέ τά δικά της λόγια, πού ἦταν ἀλλιότικα ἀπό τά λόγια τῆς μητέρας. Καί πόσο πιό γοητευτικά! Γιατί μέσα στό αἷμα του ἔτρεχε πολλή θάλασσα. Μιά μεγάλη γενιά Ὑδραῖοι θαλασσινοί, κουρσάροι καί στολοκαῦτες. Καπεταναῖοι, πού ἔκαναν τόν ντουριά νά στέκεται μ' ἀνοιχτό στόμα καί νά θαυμάζει τήν ἀποκοτιά καί τήν ἀφοβιά τους. Πολλοί πρόγονοι μιλοῦσαν στόν Ἄντρεα μέ τή φωνή τῆς θάλασσας. Αὐτοί σκέπαζαν τή φωνή τῆς χαροκαμένης μητέρας. Καί δέν ἦταν μόνο οἱ κουρσάροι κι οἱ θαλασσομάχοι κι οἱ τρελοῖ ταξιδιάρηδες πρόγονοι, πού μιλοῦσαν μέσα στό αἷμα του. Ἄντρεας ἄκουγε μέσα του τή φωνή τῆς θάλασσας σάν τή φωνή τῆς Φυλῆς, τῆς προαιώ-

22. Η ΣΟΥΛΙΩΤΟΠΟΥΛΑ

Στῆς μάχης τόν καπνό, πού πνίγει τό λαγκάδι, ὁ Σουλιώτης ὅλα τὰ ἔχει λησμονήσει, πείνα καί δίψα. Καί τό Σούλι πέφτει ξέμακρα καί σάν λησμονημένο εἶναι κι ἐκεῖνο τ' ἄχαρο.

Κι ἐκεῖ πού πολεμάει τό παλικάρι, ἀγλύκαντο, μέρα καί νύχτα, ἀκούει μιά γνώριμη φωνή, πού τόν ξυπνάει. Λοιπόν τό Σούλι δέ χάθηκε καί ζεῖ.

Κι ἦταν ἡ Λάμπη, ἡ ἀδερφή τοῦ νιοῦ.

— Τί καλά μου φέρνεις, Λάμπη;

— Ζεστή κουλούρα, ἀδερφέ, πού σοῦ τή ζύμωσα μέ τὰ χεράκια μου κι ἡ μάνα τήν ἔφησε στήν ἀνθρακιά, μονάχη. Ἐλα νά φᾶς μιά ψίχα καί νά ξαποστάσεις.

— Δέν μπορῶ, καημένη, νά παρατήσω τό τουφέκι...

— Αὐτό εἶν' ἡ συλλογή σου, Νάση; Ἐρχομαι ἔγω καί σοῦ κρατῶ τόν τόπο σου... Νά, σοῦ ἔστρωσα! Καί δῶσ' μου τό τουφέκι.

Χαμογελάει ο αδερφός ο καπνισμένος. Καί δέν ἔχει ἀνάγκη νά μάθει τήν κορασιά πῶς πιάνουν τό τουφέκι.

Ὁ πόλεμος βαστοῦσε πάντα. Μέ χέρι σταθερό γέμιζ' ἐκείνη καί σημάδευε. Κι ὁ αδερφός της παραπέρα ἔτρωγε ἥσυχος καί μονάχα τήν πείνα του ἄκουγε, τή θεριεμένη μέσα του.

Κι ὁ πόλεμος βαστοῦσε. Κι ἐκεῖ ἓνα βόλι ἦρθε καί πέτυχε κατάστηθα τήν κορασιά. Μά αὐτή ἔκανε καρδιά καί δέ μιλοῦσε. Τό αἷμα πλημμύριζε τόν κόρφο της. Ἡ Λάμπη σημάδευε καί τουφεκοῦσε.

— Ἐφαγες, Νάση;

— Κοντεύω, ἀκόμα λίγο, Λάμπη.

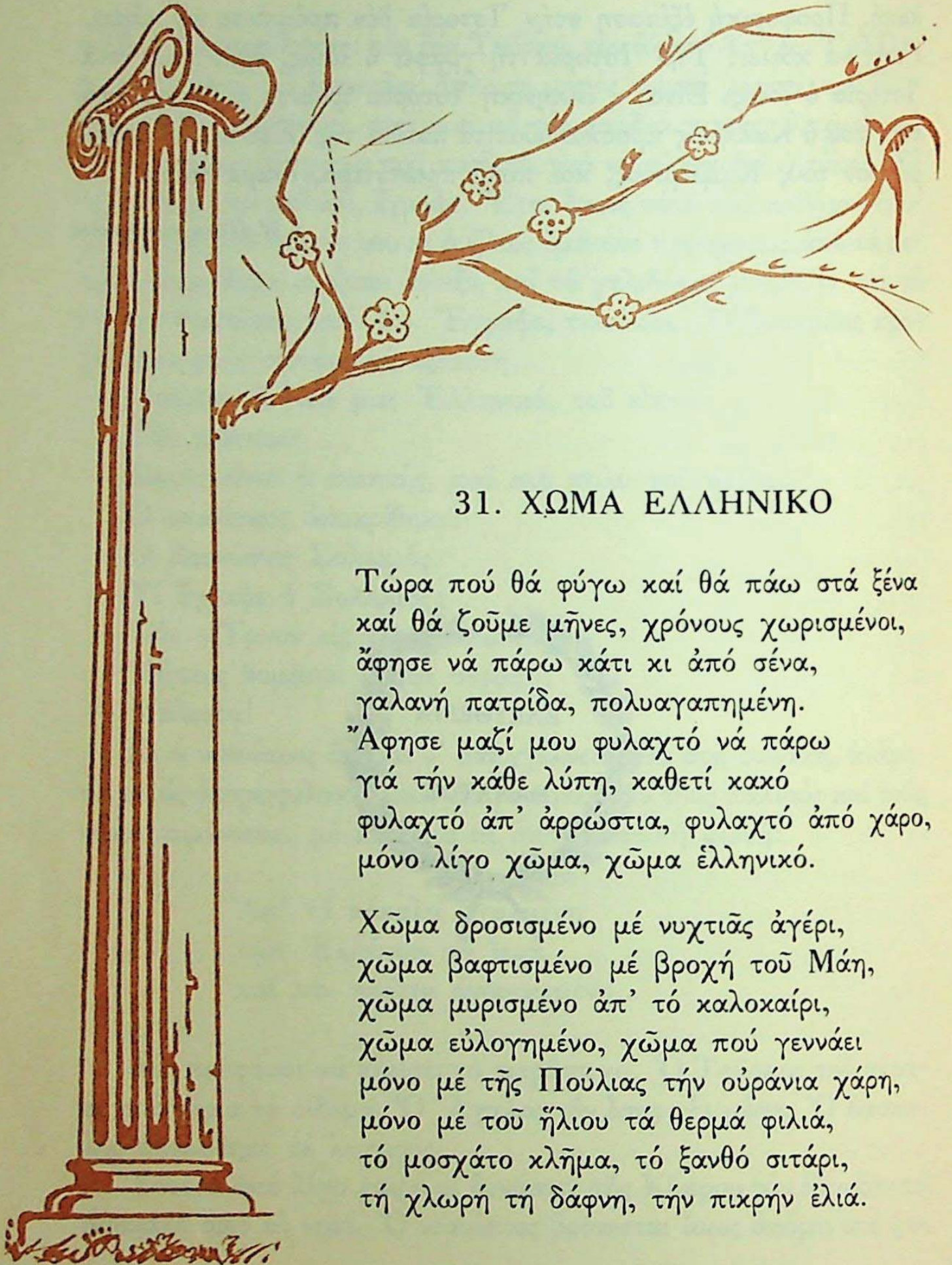
Ἡ κόρη ξαναρώτησε καί δεύτερη καί τρίτη φορά. Καί τότε μ' ἓνα πήδημα τό παλικάρι βρέθηκε κοντά της. Ἄρπαξε τό τουφέκι κι ἥσυχος, καθῶς εἶχε τραβηχτεῖ, ξανάρχισε τόν πόλεμο.

Ἀμίλητη ἡ Σουλιωτοπούλα πῆγε παραπίσω κι ἔπεσε. Κι ὁ πόλεμος βαστοῦσε...

«Μεγάλα Χρόνια»

Γιάννης Βλαχογιάννης

31. ΧΩΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ

Τώρα πού θά φύγω καί θά πάω στά ξένα
καί θά ζοῡμε μῆνες, χρόνους χωρισμένοι,
ἄφησε νά πάρω κάτι κι ἀπό σένα,
γαλανή πατρίδα, πολυαγαπημένη.
Ἄφησε μαζί μου φυλαχτό νά πάρω
γιά τήν κάθε λύπη, καθετί κακό
φυλαχτό ἀπ' ἀρρώστια, φυλαχτό ἀπό χάρο,
μόνο λίγο χῶμα, χῶμα ἑλληνικό.

Χῶμα δροσιμένο μέ νυχτιᾶς ἀγέρι,
χῶμα βαφτισμένο μέ βροχή τοῦ Μάη,
χῶμα μυρισμένο ἀπ' τό καλοκαίρι,
χῶμα εὐλογημένο, χῶμα πού γεννάει
μόνο μέ τῆς Πούλιας τήν οὐράνια χάρη,
μόνο μέ τοῦ ἥλιου τά θερμά φιλιὰ,
τό μοσχάτο κλῆμα, τό ξανθό σιτάρι,
τή χλωρή τή δάφνη, τήν πικρήν ἐλιά.

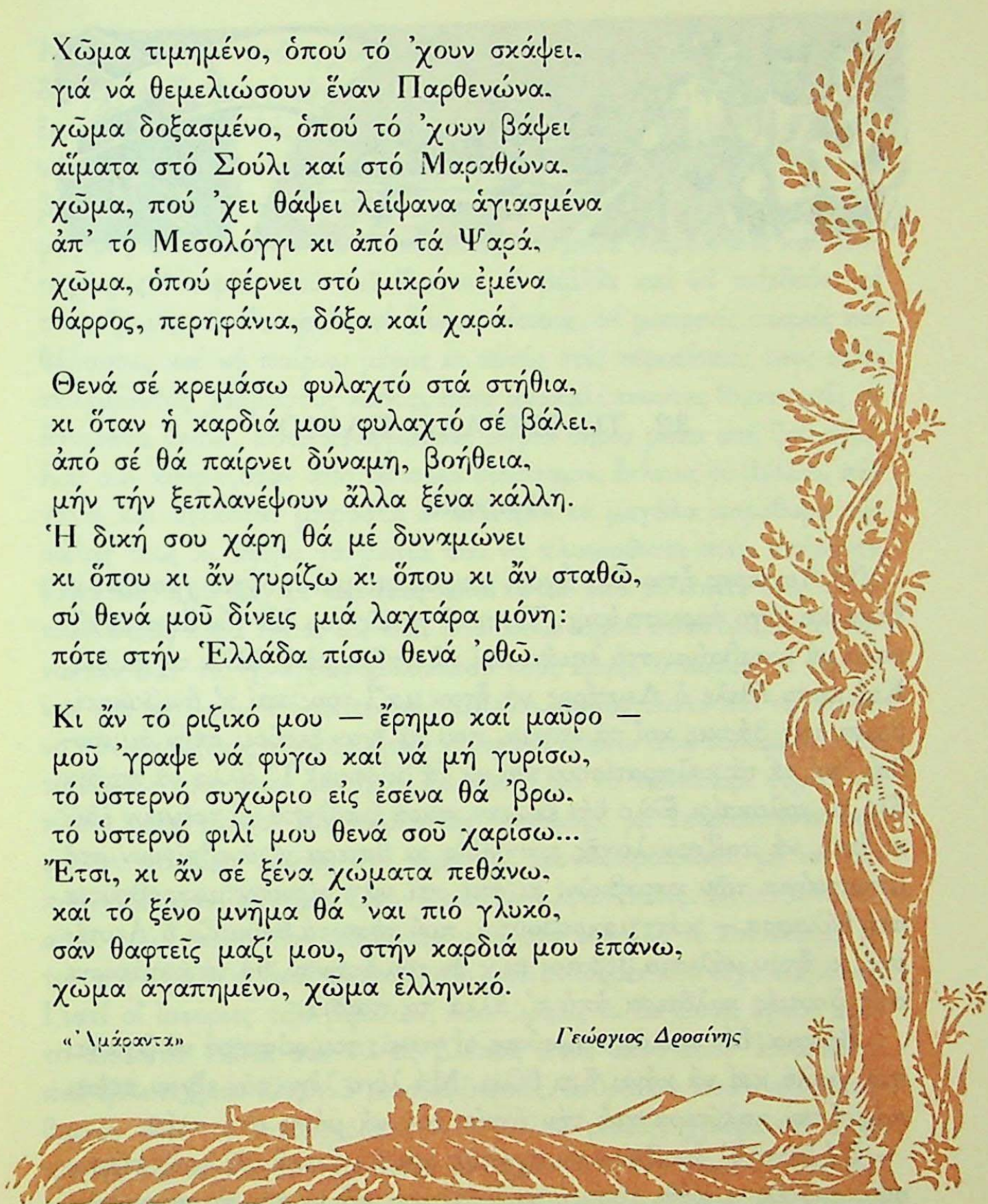
Χῶμα τιμημένο, όπου τό 'χουν σκάφει.
για νά θεμελιώσουν ἕναν Παρθενώνα.
χῶμα δοξασμένο, όπου τό 'χουν βάφει
αἷματα στό Σούλι καί στό Μαραθώνα.
χῶμα, πού 'χει θάφει λείψανα ἀγιασμένα
ἀπ' τό Μεσολόγγι κι ἀπό τά Ψαρά,
χῶμα, όπου φέρνει στό μικρόν ἐμένα
θάρος, περηφάνια, δόξα καί χαρά.

Θενά σέ κρεμάσω φυλαχτό στά στήθια,
κι ὅταν ἡ καρδιά μου φυλαχτό σέ βάλει,
ἀπό σέ θά παίρνει δύναμη, βοήθεια,
μήν τήν ξεπλανέφουν ἄλλα ξένα κάλλη.
Ἡ δική σου χάρη θά μέ δυναμώνει
κι ὅπου κι ἄν γυρίζω κι ὅπου κι ἄν σταθῶ,
σύ θενά μου δίνεις μιά λαχτάρα μόνη:
πότε στήν Ἑλλάδα πίσω θενά 'ρθῶ.

Κι ἄν τό ριζικό μου — ἔρημο καί μαῦρο —
μου 'γραφε νά φύγω καί νά μή γυρίσω,
τό ὑστερνό συχώριο εἰς ἐσένα θά 'βρω.
τό ὑστερνό φιλί μου θενά σοῦ χαρίσω...
Ἔτσι, κι ἄν σέ ξένα χῶματα πεθάνω,
καί τό ξένο μνήμα θά 'ναι πιό γλυκό,
σάν θαφτεῖς μαζί μου, στήν καρδιά μου ἐπάνω,
χῶμα ἀγαπημένο, χῶμα ἑλληνικό.

« Ἰμάρανα »

Γεώργιος Δροσίνης

33. ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

Σέ γνωρίζω ἀπό τήν κόψη
τοῦ σπαθιοῦ τήν τρομερή,
σέ γνωρίζω ἀπό τήν ὄψη,
πού μέ βία μετράει τή γῆ.

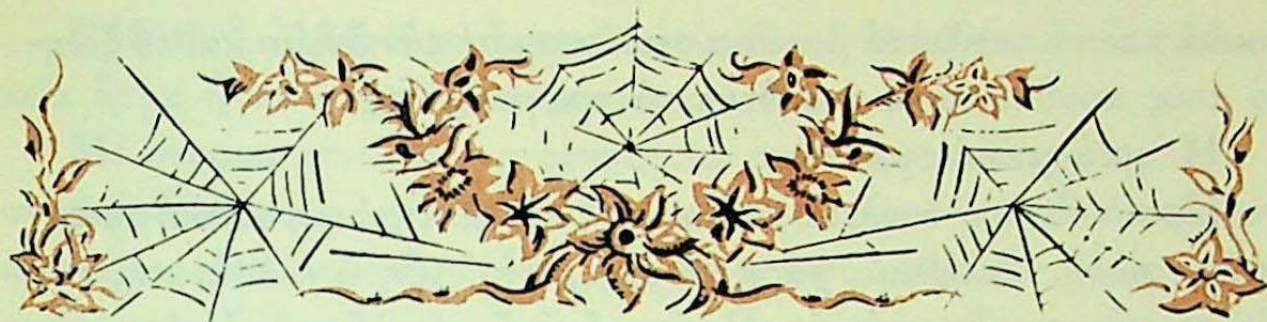
Ἄπ' τά κόκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τά ἱερά,
καί σάν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὦ, χαῖρε Ἐλευθεριά!

Ἐχεῖ μέσα ἑκατοικοῦσες
πικραμένη, ἐντροπαλή,
κι ἕνα στόμα ἀκαρτεροῦσες
«Ἐλα πάλι» νά σου πεῖ.

Ἄργειε νά ἴθι ἐκείνη ἡ μέρα,
καί ἦταν ὅλα σιωπηλά,
γιατί τά ἴσκιαζε ἡ φοβέρα,
καί τά πλάκωνε ἡ σκλαβιά.

Δυστυχής! Παρηγορία
μόνη σου ἔμενε νά λές
περασμένα μεγαλεῖα
καί διηγώντας τα νά κλαῖς.

Διονύσιος Σολωμός

Γ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

34. Η ΑΡΑΧΝΗ

Μιά φορά κι έναν καιρό ζούσε μιά κόρη, πού τήν ἔλεγαν Ἀράχνη. Ἦταν ψηλή, περήφανη κι ἐπιτήδεια σέ ὅλες τίς δουλειές. Μιά ἐργασία ὅμως προτιμοῦσε περισσότερο ἀπ' ὅλες. Σκυμμένη στόν ἀργαλειό της ὅλη μέρα ὕφαινε. Μόνη της ἔγνεθε τό νῆμα, φιλό καί γυαλιστερό, ἔπειτα τό τέντωνε στό τελάρο κι ἄρχιζε τή δουλειά. Γοργά κι ἐπιτήδεια τά λεπτά της δάχτυλα πετοῦσαν τή σαΐτα καί στά χέρια της γίνονταν ἀριστουργήματα. Χαμογελώντας περνοῦσε τό χέρι ἀπάνω στό μαλακό ὕφασμα καί χαιρόταν τήν ὀμορφιά του.

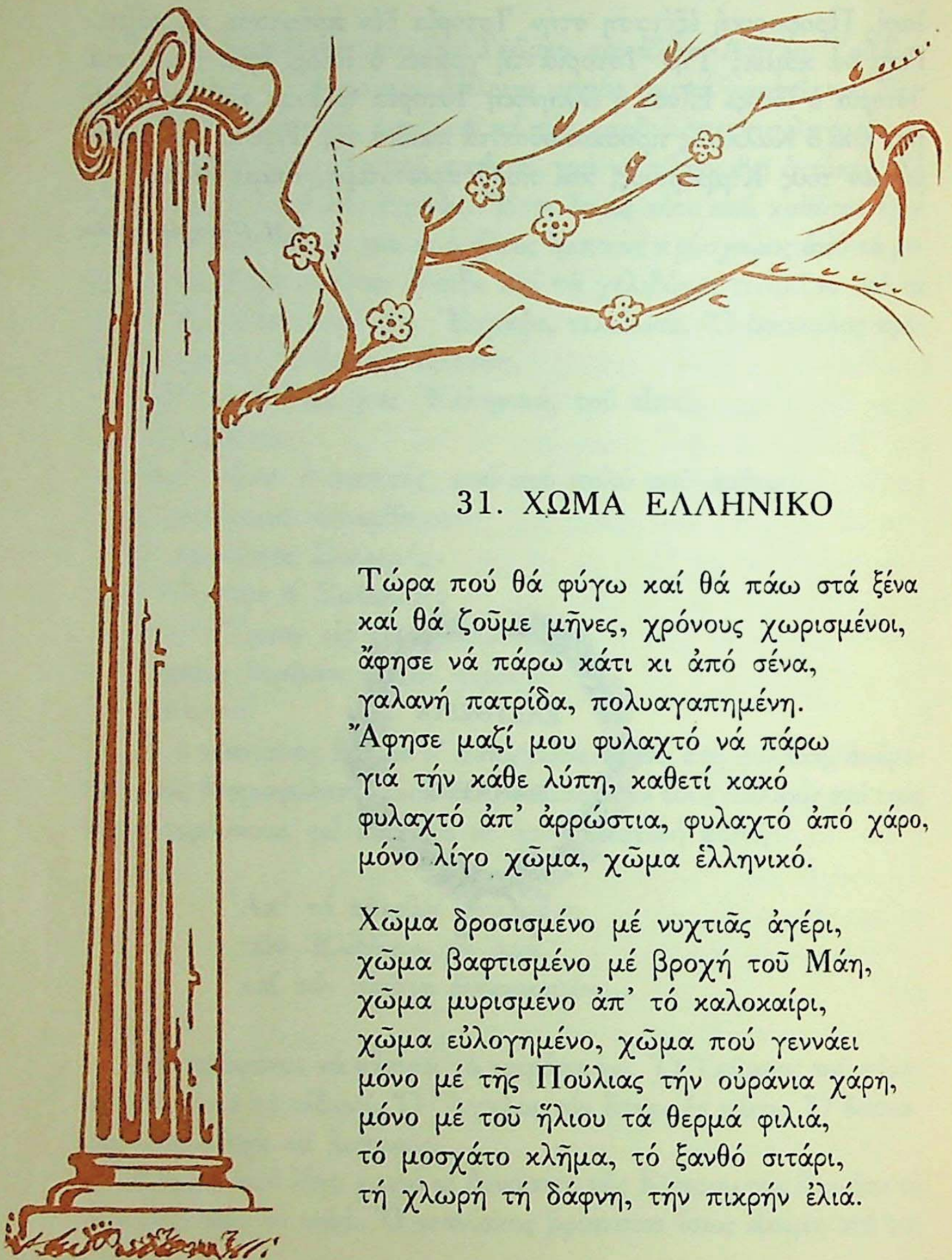
Σάν ἐκείνη καμιά γυναίκα δέν ὕφαινε!

Τό ἤξερε καί τό εἶχε καμάρι καί μιά μέρα εἶπε:

— Κανένας δέ μέ περνᾷ στήν τέχνη μου, οὔτε ἄνθρωπος οὔτε θεός· κι αὐτή ἀκόμα ἡ μεγάλη Ἀθηνᾶ!

Τό ἄκουσε ἡ Ἀθηνᾶ καί πολύ τῆς βαρυφάνηκε. Ἐκείνη εἶχε μάθει τίς γυναῖκες νά ὑφαίνουν καί τώρα ἔβγαινε ἕνα θνητό κορίτσι, πού τολμοῦσε νά πεῖ τέτοιο λόγο;

Ντύθηκε γριά γυναίκα καί κατέβηκε στή γῆ. Ἀπό τήν ἀνοιχτή πόρτα τῆς Ἀράχνης ἔβλεπε τήν κόρη στόν ἀργαλειό της νά τρα-

31. ΧΩΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ

Τώρα πού θά φύγω καί θά πάω στά ξένα
καί θά ζοῦμε μῆνες, χρόνους χωρισμένοι,
ἄφησε νά πάρω κάτι κι ἀπό σένα,
γαλανή πατρίδα, πολυαγαπημένη.
Ἄφησε μαζί μου φυλαχτό νά πάρω
γιά τήν κάθε λύπη, καθετί κακό
φυλαχτό ἀπ' ἀρρώστια, φυλαχτό ἀπό χάρο,
μόνο λίγο χῶμα, χῶμα ἑλληνικό.

Χῶμα δροσισμένο μέ νυχτιᾶς ἀγέρι,
χῶμα βαφτισμένο μέ βροχή τοῦ Μάη,
χῶμα μυρισμένο ἀπ' τό καλοκαίρι,
χῶμα εὐλογημένο, χῶμα πού γεννάει
μόνο μέ τῆς Πούλιας τήν οὐράνια χάρη,
μόνο μέ τοῦ ἥλιου τά θερμά φιλιά,
τό μοσχάτο κλῆμα, τό ξανθό σιτάρι,
τή χλωρή τή δάφνη, τήν πικρήν ἐλιά.

Χῶμα τιμημένο, όπου τό 'χουν σκάφει.
για νά θεμελιώσουν ἕναν Παρθενώνα.
χῶμα δοξασμένο, όπου τό 'χουν βάφει
αἵματα στό Σούλι καί στό Μαραθώνα.
χῶμα, πού 'χει θάφει λείψανα ἁγιασμένα
ἀπ' τό Μεσολόγγι κι ἀπό τά Ψαρά,
χῶμα, όπου φέρνει στό μικρόν ἐμένα
θάρος, περηφάνια, δόξα καί χαρά.

Θενά σέ κρεμάσω φυλαχτό στά στήθια,
κι ὅταν ἡ καρδιά μου φυλαχτό σέ βάλει,
ἀπό σέ θά παίρνει δύναμη, βοήθεια,
μήν τήν ξεπλανέφουν ἄλλα ξένα κάλλη.
Ἡ δική σου χάρη θά μέ δυναμώνει
κι ὅπου κι ἄν γυρίζω κι ὅπου κι ἄν σταθῶ,
σύ θενά μου δίνεις μιά λαχτάρα μόνη:
πότε στήν Ἑλλάδα πίσω θενά 'ρθῶ.

Κι ἄν τό ριζικό μου — ἔρημο καί μαῦρο —
μου 'γραφε νά φύγω καί νά μή γυρίσω,
τό ὑστερνό συχώριο εἰς ἐσένα θά 'βρω.
τό ὑστερνό φιλί μου θενά σοῦ χαρίσω...
Ἔτσι, κι ἄν σέ ξένα χῶματα πεθάνω,
καί τό ξένο μνημα θά 'ναι πιό γλυκό,
σάν θαφτεῖς μαζί μου, στήν καρδιά μου ἐπάνω,
χῶμα ἀγαπημένο, χῶμα ἑλληνικό.

« Ἰμάρακτι »

Γεώργιος Δροσίνης

